

کتاب اول

مقدمه صوتی - کلیک کنید

دستور مقدماتی

تار و سه تار

سال اول هنرستان

تهیه: موسی معروفی، نصرالله زرین پنجه

گردآوری و تنظیم: روح الله خالقی

بازنگری هوشنگ ظریف

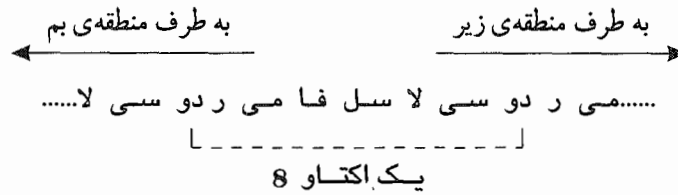
مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران ۱۳۸۶

شناسایی علامت‌های موسیقی

موسیقی از دو بخش صدا و زمان تشکیل شده است. بخش صدا، یعنی صداهایی با زیر و بمی مشخص که به آن صدای موسیقایی می‌گویند (صدای حاصل از سازهای موسیقی یا صدای انسان) و بخش زمان، فاصله‌ی زمانی بین دو صدا و یا زمان کشیدگی یک صدا را شامل می‌شود. نت‌های موسیقی دربرگیرنده‌ی هر دو بخش هستند و هنرجوی موسیقی باید آنها را یاد بگیرد.

الفبای صوتی، هفت صدا هستند. این هفت صدا پی‌درپی تا حدود ۶۰ صدا، از سویی به سمت صداهای بم، و از سویی دیگر به سمت صداهای زیر در حرکت‌اند. در این تکرارها، از هر نت تا نت همانم خودش را یک اکتاو می‌نامند.

حامل: پنج خط موازی به نام حامل که از پایین به بالا شماره گذاری می‌شوند.

کلید: در ابتدای هر قطعه‌ی موسیقی باید کلید نوشته شود. در تار و سه‌تار، از کلید سل^۱ استفاده می‌شود. نقطه‌ی شروع کلید سل روی خط دوم حامل است و معنایش این است که هر نتی روی خط دوم حامل قرار گیرد سل نام دارد. به این ترتیب نام بقیه‌ی نت‌ها روی حامل مشخص می‌شود.

نت‌ها روی حامل به سه طریق: روی خط‌ها، بین خط‌ها و بیرون خط‌ها (با خط اضافه) نوشته می‌شوند.

۱. کلیدهای دو و فائیز وجود دارند.

هفت بود

محدوده‌ی صوتی تار و سه‌تار، دو اکتاو و پنج نت است که در این کتاب این نت‌ها به سه بخش تقسیم شده‌اند و در مراحل مختلف، با نام‌های بالادسته، وسط‌دسته و پایین‌دسته معرفی می‌شوند.

The musical notation shows a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (Bb). The notes are grouped into three registers:

- بالادسته (Upper Register):** Notes from the 1st line to the 3rd space (F4 to C5).
- وسط‌دسته (Middle Register):** Notes from the 3rd space to the 4th line (C5 to G5).
- پایین‌دسته (Lower Register):** Notes from the 4th line to the 5th line (G5 to C6).

The notes are labeled with Persian letters: دو (D), ر (R), می (M), فا (F), سل (S), لا (L), سی (S), دو (D), ر (R), می (M), فا (F), سل (S), لا (L). A handwritten arrow points from the 'وسط‌دسته' label to the notes between the 3rd space and 4th line.

این نت‌های اصلی هستند. بین هر دو نت، نت‌های دیگری نیز وجود دارند که در بخش علامت‌های تغییردهنده، آنها را معرفی خواهیم کرد.

عقد سر

شکل و کشش نت‌ها

دو عامل اصلی در ساختار موسیقی، صدا و زمان هستند. عامل صدا را شناختیم و اکنون به عامل زمان یا کشش نت‌ها می‌پردازیم. این کشش‌ها به تنهایی معنی ندارند و در کنار یکدیگر دارای حرکت و معنای ریتمیک می‌شوند. کشش‌گرد، واحد اندازه‌گیری بقیه‌ی کشش‌ها محسوب می‌شود^۱ و بقیه‌ی نت‌ها، به نسبت گرد، نصف می‌شوند. یعنی: سفید $1/2$ گرد، سیاه $1/4$ گرد، چنگ $1/8$ گرد، دولاچنگ $1/16$ گرد، و سه‌لاچنگ $1/32$ گرد هستند.

نت‌های پرچم‌دار وقتی کنار هم قرار می‌گیرند (بسته به نوع ریتم) با یک خط به هم متصل می‌شوند که به آن شاهین می‌گویند.

توجه کنید که جدا بودن یا چسبیدن کشش‌های پرچم‌دار تأثیری در اجرای زمان‌بندی آنها ندارد.

در موسیقی لحظه‌هایی هستند که باید سکوت کنیم. این سکوت‌ها برای جدا کردن جمله‌ها و معنی‌دار کردن آنها و در تنظیم قطعات ارکستری کاربرد دارند. سکوت‌ها در موسیقی با شکل‌های زیر شناخته می‌شوند و اندازه‌ی آنها مانند کشش نت‌ها محاسبه می‌شود. سکوت سفید $1/2$ واحد و به همین ترتیب:

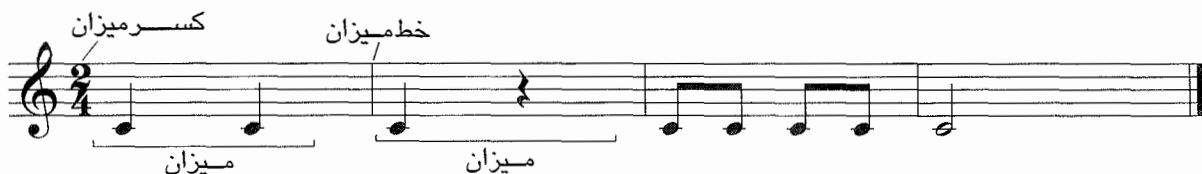

۲. کشش چهارلاچنگ و پنج‌لاچنگ هم وجود دارند.

۱. کشش‌گرد مضاعف نیز وجود دارد که دو برابر گرد است.

ریتم، وزن و میزان

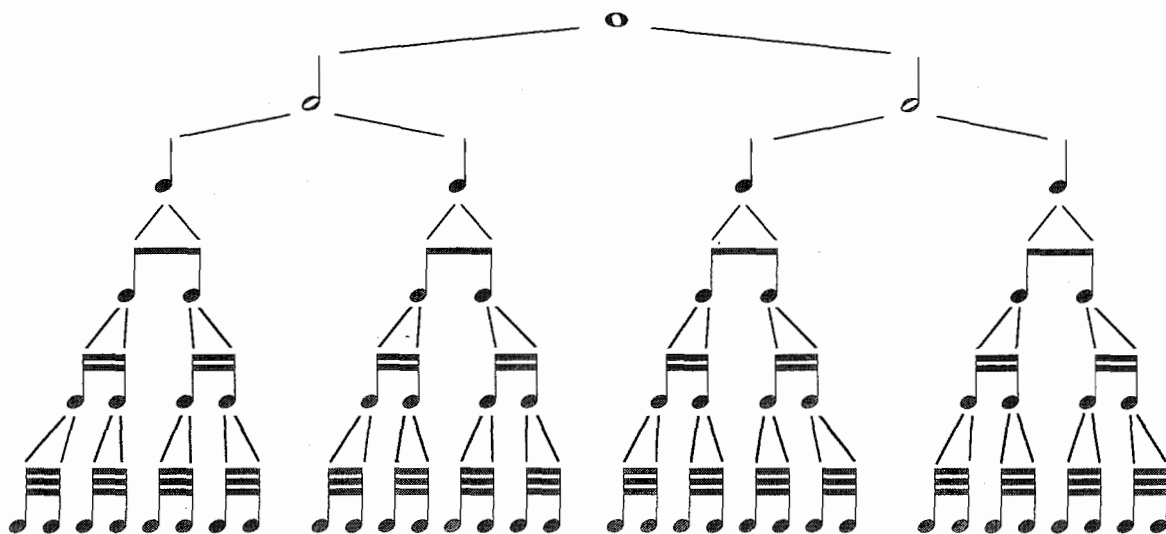
کنار هم قرار گرفتن کشش‌های مختلف (صدا و سکوت) را ریتم یا وزن می‌گوییم. این کشش‌ها را همان گرد، سفید، سیاه و... می‌سازند. کشش‌ها در مجموعه‌های مساوی به نام میزان نوشته و با خط میزان از هم جدا می‌شوند. مقدار کشش داخل هر میزان توسط دو عدد که به شکل کسر^۱ نوشته می‌شوند و کسر میزان نام دارد مشخص می‌شود. معنای عدد پایین کسر، یکی از تقسیم‌های گرد است، و معنای عدد بالا تعداد آن کشش در یک میزان. مثلاً در میزان $\frac{4}{2}$ ، به معنای یک چهارم گرد (یعنی سیاه) است و 2 یعنی دو سیاه در هر میزان وجود دارد.

انواع کسر میزان

ساده: $\frac{4}{4}$ ، $\frac{3}{4}$ ، $\frac{2}{4}$ هر ضرب آن برابر یک سیاه است.
 ترکیبی: $\frac{6}{8}$ ، $\frac{3}{8}$ هر ضرب آن برابر یک سیاه نقطه‌دار است.
 نقطه در سمت راست نت که قرار بگیرد نصف کشش نت را به خود نت می‌افزاید.

تقسیم‌های کشش گرد

۱. این کسر به معنای کسر متعارفی در ریاضیات نیست.

معرفی سیم‌های تار و سه‌تار

سیم‌های تار و سه‌تار برای اجرای قطعات موسیقی ایرانی باید به ترتیبی کوک شوند که بهترین صدادهی را در اختیار نوازنده قرار دهند. این کوک‌ها برای اجرای دستگاه‌های مختلف بسیار متنوع هستند اما کوکی که فعلاً با آن سروکار داریم یکی از کوک‌های رایج این دو ساز است که در اجرای اغلب دستگاه‌ها کاربرد دارد.

تار شش سیم دارد که از پایین: سیم‌های سفید (نت دو)، سیم‌های زرد (نت سل) و سیم‌های واخوان و بم، با فاصله‌ی اکتاو نسبت به سیم سفید (دو) کوک می‌شوند.

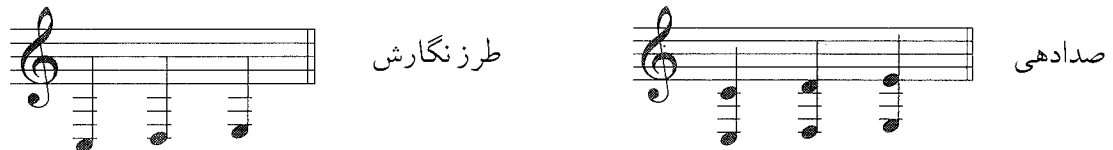
سه‌تار چهار سیم دارد و کوک آن مانند تار است، با این تفاوت که سیم‌های سفید و زرد در سه‌تار، مانند تار، جفت نیستند و تک‌رشته‌ای‌اند.

سیم‌های زرد در بعضی دستگاه‌ها و آوازها «فا» هم کوک می‌شوند.

سیم‌های واخوان و بم اگر «دو» کوک شوند سیم سفید آن با سیم سفید پایین، هم‌صدا کوک می‌شوند. در این صورت هر نتی که روی این سیم به صدا درآید، با فاصله‌ی اکتاو (یا هشتم) شنیده می‌شود و طرز نگارش آن همان نت بم تر است.

سیم‌های واخوان و بم در دستگاه‌های دیگر، با فواصل دیگر نیز کوک می‌شوند که در این صورت غالباً به طور دست‌باز از آنها استفاده می‌شود.

علامت‌های تغییر دهنده

- بمُل ۱: صدای نت را نیم پرده بم می‌کند.
- کُون ۲: صدای نت را ربع پرده بم می‌کند.
- بکار ۳: صدای اصلی (صدای تغییر یافته را به حالت قبل برمی‌گرداند)
- دی‌یز ۴: صدای نت را نیم پرده زیر می‌کند.
- سُری ۵: صدای نت را ربع پرده زیر می‌کند.

این علامت‌ها در سمت چپ نت نوشته می‌شوند و صدای نت را به اندازه‌ی تعریف شده، بم یا زیر می‌کنند. این علامت‌ها روی تمام نت‌های همنام بعد از خود، تا آخر همان میزان تأثیر دارند ولی در میزان بعد اعتباری ندارند و در صورت لزوم باید تکرار شوند. به مثال‌های زیر توجه کنید:

علامت ترکیبی: روش دیگر نوشتن علامت‌ها به این صورت است که در اول قطعه بعد از کلید و قبل از کسر میزان نوشته می‌شوند و در این صورت، علامت‌ها روی تمام قطعه و در تمام اکتاوها تأثیر دارند.

اجزای دیگر خط‌های حامل

۲. علامت کُون و سُری مخصوص موسیقی ایرانی و از ابداعات استاد علی‌نقی وزیر است.
۴. (Dièse Fr.) Sharp

۱. (Bémol Fr.) Flat
۳. (Bécarre Fr.) Natural

معرفی مضراب‌ها

مضراب راست: $\wedge$ مضراب چپ: $\vee$

برای صدادهی بهتر لازم است که به سیم‌ها طوری ضربه بزنید که به حالت کنده شدن، از محور خود خارج نشوند. در این مورد باید به راهنمایی‌های هنرآموز و نمونه‌ی صوتی توجه کنید.

تمرین‌های مضراب

مضراب راست و مضراب چپ.

مضراب راست و چپ، به صورت پیوسته، اول آهسته و به تدریج تندتر.

این تمرین‌ها روی هر سه سیم حداقل چند دقیقه و چندین بار در روز انجام شوند.

بعد از تمرین‌ها می‌توانید مضراب ریز را تمرین کنید. مضراب ریز از پیوستگی مضراب راست و چپ به وجود می‌آید.

بعد از تمرین‌های راست و چپ می‌توانید به تمرین‌های مضرابی مختلفی در گروه‌های سه‌تایی، چهارتایی و...

بپردازید، به عنوان مثال:

$\wedge \wedge \wedge \vee$	$\wedge \wedge \vee \wedge$	$\wedge \vee \wedge \wedge$	گروه چهارتایی مضراب
	$\wedge \wedge \vee$	$\wedge \vee \wedge$	گروه سه‌تایی مضراب

در گروه‌های دیگر نیز می‌توانید به همین صورت، طرح مضراب بنویسید و تمرین کنید. معمولاً در تار و سه‌تار

جمله‌ها با مضراب راست شروع می‌شوند.

این الگوها را اول روی یک سیم و بعد از مدتی، به‌طور ترکیبی با راهنمایی هنرآموز، روی سیم‌های مختلف ساز

تمرین کنید. تمرین‌های بالا در این مرحله از آموزش به پایان نمی‌رسند و شما باید در طول نواختن مطالب کتاب، این

تمرین‌ها را هم انجام دهید.

نمای دسته‌ی سه‌تار

نمای دسته‌ی تار

شیطانک	سیمی دو (سفید)	سیمی دو (زرد)
	رب/دو#	لا/ب/سل#
	ر	لا
	ر(ب)	لا(ب)
	می/ب/ر#	سی/ب/لا#
	می	سی
	می°	سی
	فا	دو
	فا#	دو#
	فا#/سل/ب	دو#/ر/ب
	سل	ر
	سل	ر
	لا/ب/سل#	می/ب/ر#
	لا	می
	لا	می
	سی/ب/لا#	فا
	سی	فا#
	سی	فا#/سل/ب
	دو	سل
	رب/دو#	لا/ب/سل#
	ر	لا
	ر	لا
	می/ب/ر#	سی/ب/لا#
	می	سی
	می	سی
	فا	دو
	فا#/سل/ب	دو#/ر/ب
	سل	ر
	لا/ب/سل#	می/ب/ر#

(* نت‌های بدون علامت، بکار هستند.)

علامت‌ها و نشانه‌ها

- ^ ..... مضراب راست
 v ..... مضراب چپ
 T ..... مضراب ریز
 ۱ ۲ ۳ ۴ ..... انگشت‌گذاری روی سیم سفید
 ۱ ۲ ۳ ۴ ..... انگشت‌گذاری روی سیم زرد
 ۱ ۲ ۳ ۴ ..... انگشت‌گذاری روی سیم بم
 + ... انگشت شست
 tr ..... تریل
 ..... خط اتصال - با اجرای شلال
 ..... خط اتصال - اشاره با ریز به نت بعد
 ..... خط اتحاد - کشش دو نت همنام را درهم ادغام می‌کند
 ..... اکتاو

کوک ساز

تار

سه تار

۱. نت آخر را می‌توانید به سه حالت اجرا کنید: مضراب راست، مضراب چپ، و یا ریز.

۱. پرده‌شناسی در بالادسته

- $\frac{2}{4}$ ریتمی است دوضربی که هر ضرب آن برابر است با یک نت سیاه. بنابراین هر میزان از دو سیاه تشکیل می‌شود. برای هر سیاه یک پا بزنید.
- نت‌های بدون مضراب را با مضراب راست بزنید. معمولاً مضراب راست نوشته نمی‌شود.
- عددهای لاتین برای شمارش وزن هستند. هنرآموز بشمارد و هنرجو بنوازد.
- در درس ۱، علامت آخر، سکوت سیاه نام دارد و کشش آن برابر یک نت سیاه است.
- در درس ۴، هر نت سیاه به دو قسمت تقسیم می‌شود و هر قسمت چنگ نام دارد. چنگ، از نظر زمان کشش، نصف سیاه است.
- دو نقطه در انتهای درس ۶، علامت تکرار کامل جمله است.
- در درس ۷، عدد یک (۱) علامت انگشت اول است.

8. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

9. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

10. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

11. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

12. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

13. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

14. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

15. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

16. $\frac{2}{4}$ C_4 D_4 E_4 F_4 G_4 A_4 B_4 C_5 B_4 A_4 G_4 F_4 E_4 D_4 C_4

- در درس ۸، کمان زیر عدد، علامت سیم زرد است.
- درس هایی را که نت سفید دارند هم با ریز، و هم بدون ریز تمرین کنید. کشش نت سفید دو برابر سیاه است.
- در درس ۱۳، عدد (۲)، علامت انگشت دوم است.

۲۳

دفعه‌ی اول   دفعه‌ی دوم

سرود نیکی

اثر: علینقی وزیری

۲۴

نباشد همی نیک و بد پایدار   همان به که نیک بود یادگار

بدی را بدی باشد اندر خورت   چو نیکی کنی نیکی آید برت

۲۵

۲۶

۲۷

- در درس ۲۳، ضرب اول به چهار قسمت تقسیم شده که دولاچنگ نامیده می‌شود. چهار دولاچنگ را در زمان یک سیاه اجرا کنید.
- در درس ۲۳ (Volta) در برگشت، به جای دفعه‌ی اول، دفعه‌ی دوم را اجرا کنید.
- در درس ۲۵، به جای سکوت، مضراب را به سیم بم بزنید (در سه‌تار با مضراب چپ). این درس را با سکوت هم اجرا کنید.
- در درس ۲۶، علامت «b»، بِمَل نام دارد. از بالا که بشمارید، پرده‌ی چهارم روی سیم سفید می‌بمل، و روی سیم زرد سی‌بمل است.

ریتم ترکیبی

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۲

■ نقطه در سمت راست نت، نصف کشش نت را به خود نت می‌افزاید.

$$\text{♩} = \text{♩} + \text{♩} = \text{♩♩♩}$$

- قابل توجه هنرآموز. برای اینکه هنرجو میزان 3/8 را خوب اجرا کند بگویند در هر ضرب بشمارد: ۱-۲-۳، ۱-۲-۳.
- در درس ۲۹، تمام نت‌های سی و می، بمل هستند.
- در درس ۳۰، علامت برای تکرار یک میزان قبل است.
- در درس ۳۰، چنگ اول به دو قسمت تقسیم شده است، بگویند: ۱ و ۲-۳.
- در درس ۳۱، چنگ دوم به دو قسمت تقسیم شده است، بگویند: ۱-۲ و ۳.
- در درس ۳۲، چنگ سوم به دو قسمت تقسیم شده است، بگویند: ۱-۲-۳.

یک آهنگ قدیمی

رنگ کوچک

اثر: روح الله خالقی

- هنرآموز باید شاگرد را به حفظ کردن درس‌های زیبا تشویق کند تا آنها را از حفظ با ضرب صحیح بنوازد.
- در درس ۳۳ (میزان پنجم خط دوم) چنگ دوم و سوم به دو قسمت تقسیم شده‌اند، بگویید: ۱-۲ و ۳
- در درس ۳۴، چنگ اول و دوم به دو قسمت تقسیم شده‌اند، بگویید: ۱ و ۲ و ۳
- در درس ۳۵، هر سه چنگ به دو چنگ تقسیم شده‌اند، بگویید: ۱ و ۲ و ۳. این درس را به دو صورت دست‌باز و سیم‌زرد اجرا کنید.
- این وزن در موسیقی ما بسیار کاربرد دارد و به دو صورت مضرب‌گذاری می‌شود. بهتر است درس ۳۷ را به دو صورت تمرین کنید.

۲. پرده‌شناسی در وسط‌دسته

انگشت اول بماند

انگشت دوم بماند

- ریتم چهار ضربی ساده‌ای است که هر ضرب آن برابر است با یک نت سیاه. برای هر سیاه یک پا بزنید.
- در درس‌های بالا وقتی نت سل را با انگشت اول می‌گیرید باید صدای آن با دست‌باز سیم زرد یکی باشد (با یک اکتاوا اختلاف).

۳. پرده شناسی در پایین دسته

- در درس های ۴۵ و ۴۶ وقتی هنرجو خط بالا را می نوازد هنرآموز به همراه او خط پایین را بنوازد و برعکس.
- با هر یک از نمونه های اجرا شده در نوار، خط دیگر را تمرین کنید.

۴۷

سرود آسان

۴۸

مشکلی نیست که آسان نشود   مَرَدُ باید که هراسان نشود

۴۹

سرود تنبلی

اثر: علینقی وزیری

۵۰

گام دو ماژور

۵۱

- اکنون که تا اندازه‌ای با پرده‌های ساز آشنا شدید، دست شما را روی دسته‌ی ساز به حرکت می‌آوریم.
- هنرجو باید اول گام را سنگین اجرا کند و پس از اینکه آن را خوب فراگرفت، به تدریج تند کند.

سرود دانش پژوه

اثر: علینقی وزیر

۵۲

خط اتحاد

چنین گفت با وی که دانش پژوه
همی بر فراز و سر از هر گروه
زمانی میاسای از آموختن
اگر جان همی خواهی افروختن
خرد همچو آب است و دانش زمین
بدان کاین جدا و آن جدا نیست زمین

۵۳

۵۴

آهنگی در ر مینور

۵۵

■ در درس ۵۵، تمام نت‌های سی، بمل هستند.

آهنگی در می مینور

56

پیش در آمد مقدماتی ماهور

اثر: روح الله خالقی

57

■ در درس 56، تمام نت های فا، دی یز هستند.

رنگ ماهور

اثر: علینقی وزیری

- فرم پیش درآمد از اواخر دوران قاجار در موسیقی ما متداول شد و مبتکر این فرم درویش خان است. پیش درآمدها با سرعت کند اجرا می شوند و به برخی از گوشه های مهم دستگاه اشاره می کنند. در این پیش درآمد به گوشه ی دلکش اشاره شده است.
- برگشتن از هر گوشه به دستگاه اصلی را فرود می گویند.
- در درس ۵۷، علامت «P»، گزن نام دارد. نت لاکرن ربع پرده از نت لاکار بم تراست.
- علامت های عرضی فقط در همان میزان که آمده اند معتبر هستند و در میزان های بعدی اعتبار ندارند.
- درس ۵۸ را می توانید با این مضراب هم تمرین کنید.

سرخیز

اثر: علینقی وزیری

۵۹

خواب تا چند

اثر: علینقی وزیری

۶۰

مقدمه

شعر

گوی سبقت به تحصیل دریاب	خواب تا چند بر خیز بشتاب
موقع کار و بیداری گشت	وقت خواب خوش بگذشت
هیچ امید از کس مدار	تا نبندی تن به کار
تا به کام دل رسی	بایدت همی بسی

■ در درس ۵۹، سه ضرب اول سکوت است. سکوت میزان اول معمولاً نوشته نمی شود.

دو عاقل

اثر: علینقی وزیر

دو عاقل را نباشد کین و پیکار	نه دانا می ستیزد با سبکبار
اگر نادان به وحشت سخت گیرد	خردمندش به نرمی دل بجوید
یکی را زشت خوئی داد دشنام	تحمل کرد و گفت ای نیک فرجام
بتر زانم که خواهی گفتن آنی	که دائم عیب من چون من ندانی

سعدی

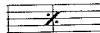

کوک ساز

- در درس ۶۱، در میزان اول یک ضرب و نیم سکوت داریم که معمولاً نوشته نمی شود.
- در درس ۶۱، علامت « ⌒ » نقطه‌ی توقف (Fermata) نام دارد و نت باید بیشتر از ارزش خود (به میل نوازنده) کشیده شود.
- دقت کنید درس‌های ۵۹، ۶۰ و ۶۱ که دارای سنکُپ هستند، با ضرب صحیح اجرا شوند. بعد از چند روز، درس‌های گذشته را تمرین کنید و پس از اینکه آنها را خوب یاد گرفتید کوک ساز را تغییر دهید و درس‌های بعد را شروع کنید.

زردِ ملیجه

آهنگ گیلانی

تمرین

- زردِ ملیجه از آهنگ‌های محلی گیلان است که آقای ابوالحسن صبا ارمغان آورده‌اند.
- در درس ۶۲، علامت برای تکرار دو میزان قبل است.
- درس ۶۳ را اول با سرعت آهسته و مضراب‌های شماره‌ای اجرا کنید.
- در درس ۶۳، علامت برای تکرار ضرب قبل است.

پیش درآمد دشتی

اثر: موسی معروفی

The musical score is written on ten staves. It begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 2/4 time signature. The tempo is marked '64'. The music features a melodic line with various ornaments and rhythmic patterns. Trill ornaments are indicated by 'T' above notes. The piece concludes with a double bar line.

- نت رکن از بالا، پرده‌ی دوم است.
- کمان روی عدد، علامت سیم بم است (از بالا، پرده‌ی چهارم نت فا است).
- نت کوچک جزو ضرب محسوب نمی‌شود.

سه ضربی دشتی

آثر: نصرالله زرین پنجه

67

سه ضربی دشتی

آثر: نصرالله زرین پنجه

68

رنگ دشتی

اثر: نصرالله زرین پنجه

Musical score for 'Rang Dasteh' in 6/8 time, key of B-flat major. The score consists of five staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats, and a 6/8 time signature. The melody is characterized by eighth and sixteenth notes, with various ornaments and slurs. The piece concludes with a double bar line.

آی شیل

آهنگ کردی

Musical score for 'Ay Shil' in 2/4 time, key of B-flat major. The score consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats, and a 2/4 time signature. The melody features a mix of eighth and sixteenth notes, with some triplet markings and slurs. The piece ends with a double bar line.

طرز نوشتن

طرز اجرا

جونى جونى

آهنگ مازندرانی

- وقتی علامت تریل روی نتى گذارده می شود، آن نت را با مضراب راست و چپ، با یک نت زیر تر اجرا کنید.
- اگر علامت عرضی روی تریل باشد، بر نت دوم تأثیر می گذارد و در غیر این صورت، نت دوم طبق سرکلید نواخته می شود.
- در کشش ها و سرعت های گوناگون تعداد تریل مختلف است.

پیش در آمد ابو عطا

اثر: موسی معروفی

73

فرد

حجاز

زهراجان

آهنگ گرگانی

Musical score for 'Zehrajan' in 2/4 time, key of B-flat major. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats, and a 2/4 time signature. It contains a melodic line with a fermata over the first measure, followed by eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns and includes a first ending bracket. The third staff shows a second ending with a different rhythmic pattern.

وای مو

آهنگ تربت جام

Musical score for 'Vai Mo' in 6/8 time, key of B-flat major. The score consists of seven staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats, and a 6/8 time signature. It contains a melodic line with a fermata over the first measure, followed by eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns and includes a first ending bracket. The third staff shows a second ending with a different rhythmic pattern. The fourth staff continues the melody with similar rhythmic patterns and includes a first ending bracket. The fifth staff shows a second ending with a different rhythmic pattern. The sixth staff continues the melody with similar rhythmic patterns and includes a first ending bracket. The seventh staff shows a second ending with a different rhythmic pattern.

آکیر باران

آهنگ کردی

The musical score consists of six staves of music in 8/8 time, with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The notation includes various rhythmic values and articulation marks. The first staff begins with a treble clef and a 76-measure mark. Annotations include 'V' above notes in the first and second staves, and 'T' above notes in the third, fourth, fifth, and sixth staves. The sixth staff concludes with a double bar line and the marking 'D.C.' (Da Capo).

■ در میزان سوم خط چهارم، دو نت «دو» و «ر» را به صورت اشاره (بدون مضراب) بنوازید.

اشاره بدون مضراب

A musical diagram showing a specific rhythmic pattern on a staff. It features a sequence of notes with stems pointing down, indicating a specific articulation. Above the notes, there are 'T' annotations and a triangle symbol, illustrating the 'a-sar-e bedon muzzrab' (fingered without mallet) technique.

■ داکاپو (D.C.) یعنی قطعه را از اول بنوازید.

رنگ ابوعطا

آثر: ابراهیم منصوری

۷۷

حجاز

فروید

نغمه‌ی دشتی

اثر: نصرالله زرین پنجه

۷۸

The musical score for 'Nagheh-e Dasteh' is written in treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 3/4 time signature. It consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef and a '78' measure number. The music features a mix of quarter and eighth notes, with many eighth notes beamed together. Above the notes, there are several 'V' symbols, likely indicating vibrato or a specific performance technique. The score includes repeat signs and first/second endings. The final staff concludes with a double bar line and repeat dots.

سه ضربی درِ مینور

اثر: نصرالله زرین پنجه

۷۹

The musical score for 'Seh Zurbey-e Dar-e Minoreh' is written in treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 3/4 time signature. It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a '79' measure number. The music features a mix of quarter and eighth notes, with many eighth notes beamed together. Above the notes, there are several '۱', '۲', and '۳' symbols, likely indicating fingerings. The score includes repeat signs and first/second endings. The final staff concludes with a double bar line and repeat dots.